

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Besluit van

tot aanwijzing van onroerende zaken ter onteigening in de gemeenten Krimpen aan den IJssel en Krimpenerwaard krachtens artikel 62 van de onteigeningswet (onteigening voor het Dijkversterkingsproject Krachtige IJsseldijken Krimpenerwaard (KIJK), met bijkomende werken).

Ingevolge artikel 62, eerste lid, van de onteigeningswet kan onteigening van onroerende zaken of rechten plaatsvinden voor de aanleg, het herstel, versterking of onderhoud van waterkeringen. Daaronder wordt op grond van artikel 62, tweede lid sub a, mede begrepen onteigening voor de aanleg en verbetering van de in het eerste lid bedoelde werken en rechtstreeks daaruit voortvloeiende bijkomende voorzieningen ter uitvoering van een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, van de Wet ruimtelijke ordening.

Verder kan ingevolge artikel 5.14, lid 1 van de Waterwet onteigening op grondslag van titel II of IIA mede geschieden ter uitvoering van de in een projectplan opgenomen voorzieningen, als bedoeld in artikel 5.4, tweede of vijfde lid, van die wet.

Het verzoek tot aanwijzing ter onteigening

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (hierna: verzoeker) heeft Ons bij brief van 20 december 2023, kenmerk 2023.10885, verzocht, om ten name van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard over te gaan tot het aanwijzen ter onteigening van onroerende zaken in de gemeenten Krimpen aan den IJssel en Krimpenerwaard. De onteigening wordt verzocht voor de versterking van de dijk aan de oostzijde van de Hollandsche IJssel tussen Gouderak, Ouderkerk aan den IJssel en Krimpen aan den IJssel, de gedeelten 1 tot en met 6, gelegen tussen HMP (hectometerpaal) 25.4 + 0m in Krimpen aan den IJssel en HMP 37.6 + 0m, in Krimpenerwaard met bijkomende werken.

Bij e-mailbericht van 5 juli 2024 heeft verzoeker Ons te kennen gegeven wegens minnelijke eigendomsverkrijging niet langer prijs te stellen op voortzetting van de onteigeningsprocedure voor de daarbij betrokken onroerende zaken met de grondplannummers 1, 3, 46, 46, 47, 59, 61, 89, 574, 116, 122, 573, 178,572, 204, 576 en 44, Omdat de noodzaak van onteigening voor deze grondplannummers hiermee is komen te vervallen, zullen Wij deze niet ter onteigening aanwijzen. In de bij dit besluit behorende lijst van te onteigenen onroerende zaken is hiermee rekening gehouden.

Planologische grondslag

De onroerende zaken waarop het verzoek betrekking heeft, liggen in de gemeenten Krimpen aan den IJssel en Krimpenerwaard. De grondslag voor de planologische uitvoerbaarheid van het werk waarin de ter onteigening aan te wijzen onroerende zaken zijn gelegen, wordt gevormd door de daar vigerende bestemmingsplannen:

- bestemmingsplan Langeland (2013);
- bestemmingsplan kern Ouderkerk aan den IJssel (2009);
- bestemmingsplan Bolderkade, Ouderkerk aan den IJssel (2021);
- bestemmingsplan IJsseldijk Noord 65 (2020);
- bestemmingsplan IJsseldijk-Noord 2005 (2008);
- bestemmingsplan IJsseldijk-Noord (vijfde herziening), Ouderkerk aan den IJssel (2013);
- bestemmingsplan IJsseldijk Noord 353, Ouderkerk aan den IJssel (2022);
- bestemmingsplan IJsseldijk-Noord 407, Ouderkerk aan den IJssel (2021);
- bestemmingsplan Kattendijk (2009);
- bestemmingsplan Kattendijk 105a Mosterdpot (2016);
- wijzigingsplan Kattendijk 89 (2015);
- bestemmingsplan kern Gouderak (2010) en
- bestemmingsplan Natuurgebieden Veenweiden Krimpenerwaard (2019).

Met het oog op de realisering van het werk binnen het projectgebied heeft het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard het projectplan dijkversterking KIIK vastgesteld. Het betreft een projectplan in de zin van artikel 5.4 juncto artikel 5.14 van de Waterwet. Het plan is op 5 juli 2023 goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en heeft van 6 september 2023 tot en met 17 oktober 2023 ter inzage gelegen. Er is door negen belanghebbenden beroep ingesteld tegen het projectplan bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Overgangsrecht

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Daarmee is de onteigeningswet grotendeels komen te vervallen. Op grond van artikel 4.4 van de Aanvullingswet grondeigendom Omgevingswet blijft echter het oude recht (de onteigeningswet) van toepassing op dit onteigeningsverzoek, aangezien dit verzoek vóór inwerkingtreding van de Omgevingswet bij Ons is ingediend.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is de Waterwet komen te vervallen. Op grond van de artikelen 4.62, lid 2, en 4.63, lid 2, en 4.64, lid 2, en 4.65, lid 2, van de Invoeringswet Omgevingswet blijft echter het oude recht van toepassing, aangezien het ontwerp-projectplan vóór inwerkingtreding van de Omgevingswet ter inzage is gelegd. Dit betekent dat in dit geval de Waterwet, zoals die gold vóór 1 januari 2024, van toepassing blijft.

Toepassing uniforme openbare voorbereidingsprocedure

Overeenkomstig artikel 63, tweede lid, van de onteigeningswet en artikel 3:11, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) hebben het ontwerp koninklijk besluit en de in artikel 63 van de onteigeningswet bedoelde stukken vanaf 8 maart 2024 tot en met 18 april 2024 in de gemeenten Krimpen aan den IJssel en Krimpenerwaard en bij Rijkswaterstaat Corporate Dienst te Utrecht ter inzage gelegen.

Overeenkomstig artikel 3:12 van de Awb heeft onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat (Onze Minister) van het ontwerp koninklijk besluit en van de terinzagelegging van de onteigeningsstukken openbaar kennis gegeven in de Staatscourant van 7 maart 2024, nr. 6858.

Verder heeft Onze Minister het ontwerp koninklijk besluit overeenkomstig artikel 3:13 van de Awb, voorafgaand aan de terinzagelegging toegezonden aan belanghebbenden, waaronder de verzoeker. Daarbij zijn de belanghebbenden gewezen op de mogelijkheid om schriftelijk of mondeling zienswijzen over het ontwerpbesluit naar voren te brengen en op de mogelijkheid over de zienswijzen te worden gehoord.

Overwegingen

Noodzaak en urgentie

In de Waterwet zijn landelijke normen opgenomen waaraan primaire waterkeringen, afhankelijk van de locatie, dienen te voldoen. Alle overstromingsgevoelige gebieden zijn in de Waterwet opgedeeld in dijktrajecten. Binnen deze dijktrajecten geldt een overstromingskans, de kans op de doorbraak van een traject die leidt tot daadwerkelijke overstroming van het achterliggende gebied. De Waterwet vereist dat de beheerders van primaire waterkeringen periodiek toetsen of dijken en kunstwerken voldoen aan de wettelijke norm voor de veiligheid.

Voor het deel van de primaire waterkering gelegen in Dijktraject 15-3, die het achterland beschermt tegen hoogwater vanuit de Hollandse IJssel, geldt ingevolge de Waterwet een maximaal toelaatbare overstromingskans van 1:3.000 per jaar. Dit houdt in dat de primaire waterkering bestand moet zijn tegen een optredende waterstand die gemiddeld eens in de 3.000 jaar voorkomt.

Uit de periodieke keuring die op basis van de Waterwet werd uitgevoerd in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma bleek dat het dijktraject 15-3 niet voldoet aan de wettelijke vereisten. In de derde toetsronde (2006- 2011) zijn delen van het dijktraject afgekeurd.

In 2016 is een consequentieanalyse uitgevoerd om de gevolgen van de normen die vanaf 2017 van kracht zijn te analyseren. Op basis van deze analyse scoort het gehele dijktraject onvoldoende op één of meerdere van de faalmechanismen hoogte, piping en macrostabiliteit. Faalmechanismen zijn processen die kunnen tot leiden tot het bezwijken van een dijk.

Bij het faalmechanisme hoogte is de dijk te laag, waardoor water over de dijk heen kan stromen. Dit kan gebeuren door golfoverslag bij veel wind of door overlopen bij hoog water.

Bij het faalmechanisme piping stroomt water via een zandlaag onder een dijk door en komt het achter de dijk weer omhoog. Hierdoor kan een wel ontstaan. Na verloop van tijd kan het water zand meevoeren en begint er een kanaal (pipe) onder de dijk te ontstaan. Als dit proces langer doorgaat, vormt zich een doorgaande verbinding tussen het buitenwater en het achterland. Uitslijting van het kanaal kan uiteindelijk leiden tot het instorten van de dijk.

Bij het faalmechanisme macrostabiliteit kunnen grote delen van het grondlichaam afschuiven door te weinig stabiliteit. Dit kan zowel binnendijs (binnenwaarts) als buitendijs (buitenwaarts) voorkomen door grote waterdruk.

Omdat de primaire waterkering niet voldoet aan de landelijke normen, is de versterking van deze waterkering opgenomen in het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma en aangemerkt als een dijkversterking met een hoge prioriteit. De beheerder van de waterkering, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, staat daarom in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma voor de opdracht om de dijk te versterken. Om de beoogde veiligheid van het dijktraject te waarborgen, moeten over dit deel van het dijktraject op korte termijn versterkingsmaatregelen worden uitgevoerd. Volgens opgave van het Hoogwaterbeschermingsprogramma moet de dijk voor 2028 waterveilig zijn.

Door de realisatie van het hoogwaterbeschermingsproject Dijkversterking Krachtige IJsseldijken Krimpenerwaard (KIJK) zal de dijk voldoen aan de wettelijke normen voor hoogwaterveiligheid en voor een periode van ten minste 20 jaar weer optimaal beschermd tegen overstromingen vanuit de Hollandsche IJssel.

Deze onteigening ziet op de gedeelten 1 tot en met 6 van het Dijkversterkingsproject Krachtige IJsseldijken Krimpenerwaard (KIJK).

Om de werken en werkzaamheden tijdig te kunnen realiseren wenst Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard de eigendom te verkrijgen, vrij van lasten en rechten, van de onroerende zaken die in het onteigeningsplan zijn begrepen.

De verzoeker heeft met de eigenaren overleg gevoerd om deze onroerende zaken minnelijk in eigendom te verkrijgen. Dit overleg heeft vooralsnog niet tot (volledige) overeenstemming geleid. Omdat het ten tijde van het verzoek naar het oordeel van de verzoeker niet aannemelijk was dat het overleg op afzienbare termijn tot vrijwillige eigendomsoverdracht zou leiden, heeft Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard een verzoek ingediend tot aanwijzing ter onteigening van deze onroerende zaken, om de tijdige verwezenlijking van het plan van het werk zeker te stellen.

Uit de Ons bij het verzoek overgelegde zakelijke beschrijving blijkt dat de aanlegwerkzaamheden begin 2025 starten. Daarvoor worden al enkele voorbereidende werkzaamheden verricht. Voor 2028 is de dijk waterveilig en gedurende 2028 en 2029 vinden er nog afrondende werkzaamheden plaats. Daarmee is aannemelijk dat zal worden voldaan aan de door Ons voor de aanvang van de werken en werkzaamheden gehanteerde termijn van ten hoogste vijf jaar na de datum van dit aanwijzingsbesluit.

Zienswijzen

Binnen de termijn dat het ontwerp koninklijk besluit ter inzage heeft gelegen, zijn daarover zienswijzen naar voren gebracht door:

1. C. Hoogendoorn en M. Verkerk, ieder voor de helft eigenaar van de onroerende zaken met de grondplannummers 578, 580 en 582, verder te noemen: reclamanten 1;

2. J.C. van Tienen en R. Boelaars ieder voor de helft eigenaar van de onroerende zaak met grondplannummer 027 verder te noemen: reclamanten 2;
3. C.M. Schotte, eigenaar van de onroerende zaak met grondplannummer 007, verder te noemen reclamant 3;
4. T. Noordegraaf en A.H.F. Beiboer, ieder voor de helft eigenaar van de onroerende zaak met grondplannummer 020, verder te noemen: reclamanten 4.

Overeenkomstig artikel 63, vierde lid, van de onteigeningswet heeft Onze Staatssecretaris reclamanten in de gelegenheid gesteld te worden gehoord in een op 16 mei 2024 te Krimpen aan den IJssel gehouden hoorzitting. Reclamanten 2 en 3 hebben van deze gelegenheid gebruik gemaakt.

Overwegingen naar aanleiding van de zienswijzen

Wij hebben hetgeen reclamanten in hun zienswijzen naar voren brengen samengevat in de hierna volgende passages. Daarbij hebben wij tevens Onze overwegingen bij de zienswijzen weergegeven.

De zienswijze van reclamanten 1

1.1

Reclamanten kunnen met de aankoop van de onroerende zaken niet akkoord gaan. De geboden vergoeding is niet in verhouding met de overlast, aantasting van de privacy en het kwijtraken van vele vierkante meters grond.

De oppervlakte die na de werkzaamheden resteert kan niet meer optimaal benut worden. Ook wordt de privacy de komende twee jaar ernstig beïnvloed door de werkstrook rondom hun huis.

Ad 1.1

Dit onderdeel van de zienswijze ziet op de hoogte en samenstelling van de schadeloosstelling. Wij merken hierover op dat de onteigening ingevolge artikel 40 van de onteigeningswet plaatsvindt op basis van een volledige schadeloosstelling voor alle schade die de onteigende partij rechtstreeks en noodzakelijk lijdt door het verlies van zijn onroerende zaak. Artikel 41 van de onteigeningswet ziet daarnaast op de te vergoeden waardevermindering van het overblijvende. De samenstelling en de hoogte van de schadeloosstelling staan Ons in het kader van de administratieve onteigeningsprocedure niet ter beoordeling, maar komen bij het ontbreken van minnelijke overeenstemming aan de orde in het kader van de gerechtelijke onteigeningsprocedure. In het kader van de administratieve onteigeningsprocedure wordt evenmin getreden in de vraag of alle schadecomponenten in de schadeloosstelling zijn opgenomen. Ook dit aspect komt bij het ontbreken van minnelijke overeenstemming in de gerechtelijke onteigeningsprocedure aan de orde.

1.2

Reclamanten hebben tijdens een overleg een andere optie aangedragen, deze is echter van tafel geveegd omdat verzoeker vast houdt aan het projectplan. Omdat er meerdere oplossingen zijn willen reclamanten deze opties nogmaals bespreken om tot een oplossing te komen.

Ad 1.2

Dit onderdeel van de zienswijze van reclamanten is planologisch van aard. De planologische aspecten van het te maken werk kunnen in het kader van de administratieve onteigeningsprocedure niet zelfstandig worden beoordeeld, maar konden in de procedure op grond van de Waterwet aan de orde gesteld worden. Reclamanten hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt en beroep ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Gelet op het vorenstaande geeft de zienswijze van reclamanten 1 Ons geen aanleiding om het verzoek tot aanwijzing ter onteigening geheel of gedeeltelijk af te wijzen.

De zienswijze van reclamanten 2

2.1

Reclamanten zijn van mening dat het verzoek om een gedeelte van hun perceel ter onteigening aan te wijzen prematuur is. Verzoeker kon ten tijde van het nemen van het verzoekbesluit niet in redelijkheid tot het oordeel komen dat het niet aannemelijk is dat het overleg op afzienbare termijn tot vrijwillige eigendomsoverdracht zou leiden. Reclamanten voeren hiertoe het volgende aan.

Op 26 september 2022 heeft een eerste overleg plaats gevonden. Bij brief van 22 juni 2023 heeft verzoeker een eerste aanbod uitgebracht. Dat aanbod was niet gespecificeerd, zodat de redelijkheid van het aanbod niet door reclamanten kon worden beoordeeld. Over het aanbod hebben partijen op 3 juli 2023 overleg gevoerd. Vervolgens heeft verzoeker bij brief van 7 november 2023 een tweede gespecificeerd aanbod gedaan, dat ongewijzigd was ten opzichte van het eerste aanbod. Over het (tweede) aanbod voor de aankoop van het permanent benodigde gedeelte hebben partijen op 16 november 2023 overleg gevoerd. Tijdens dat overleg heeft de grondverwerver van verzoeker diens berekening van de schadeloosstelling aan de adviseur van reclamanten overgelegd. De grondverwerver en de adviseur van reclamanten hebben op basis van de berekeningen van de adviseur overleg gevoerd over de schadeloosstelling en de diverse onderdelen daarvan. Het viel op dat de berekening van de adviseur op een hoger bedrag uitkwam dan het bedrag van het aanbod van verzoeker. Tijdens het overleg van 16 november 2023 heeft de grondverwerver onder andere aangegeven dat zijn berekening op enkele besproken onderdelen nog zal worden aangepast en gelet op de berekening van de schadeloosstelling omhoog zal worden bijgesteld, evenals de vergoeding voor de strook (werkterrein). Reclamanten verwijzen hierbij naar een e-mailbericht van reclamanten van 5 december 2023 aan de grondverwerver en de e-mailberichten van grondverwerver aan de adviseur van 15 en 21 december 2023. Reclamanten hadden, gelet op het voorgaande, er goede hoop op dat er binnen afzienbare termijn overeenstemming bereikt zou kunnen worden en waren in afwachting van een aangepast aanbod van verzoeker. Verzoeker heeft tot op heden echter geen nieuw aanbod gedaan.

Ad 2.1

Dit onderdeel van de zienswijze van reclamanten ziet in hoofdzaak op het gevoerde minnelijk overleg en de hoogte en samenstelling van de schadeloosstelling. Wij verwijzen naar wat Wij in algemene zin onder ad 1.1 van de zienswijze van reclamanten 1 hebben overwogen over de hoogte en samenstelling van de schadeloosstelling.

Met betrekking tot het gevoerde minnelijk overleg overwegen Wij in het algemeen dat artikel 17 van de onteigeningswet bepaalt dat de onteigenende partij dat wat onteigend moet worden eerst bij minnelijke overeenkomst in

eigendom probeert te verkrijgen. Deze bepaling heeft betrekking op de gerechtelijke onteigeningsprocedure. Het minnelijk overleg in de daaraan voorafgaande administratieve onteigeningsprocedure is echter een van de vereisten waaraan door Ons wordt getoetst bij de beoordeling van de noodzaak tot onteigening. Omdat onteigening een uiterste middel is, zijn Wij van oordeel dat hiervan pas gebruik mag worden gemaakt als het minnelijk overleg voor het begin van de administratieve onteigeningsprocedure niet of niet in de gewenste vorm tot overeenstemming heeft geleid. Aan deze eis is naar Ons oordeel in het kader van onteigeningen op de voet van de titels II en IIa van de onteigeningswet in beginsel voldaan als voor de datum van het verzoek om onteigening met de onderhandelingen over de minnelijke eigendomsverkrijging tijdig een begin is gemaakt en het op het moment van het verzoek aannemelijk is dat die onderhandelingen tot een redelijk punt zijn voortgezet, maar dat deze voorlopig niet tot vrijwillige eigendomsoverdracht zullen leiden. Daarbij moet het gaan om een concreet en serieus minnelijk overleg. Uitgangspunt daarbij is dat ten tijde van het verzoek al een formeel schriftelijk aanbod is gedaan.

Uit de Ons overgelegde stukken blijkt dat partijen vanaf maart 2021 contact hebben en vanaf februari 2022 met elkaar in gesprek zijn over de verwerving van het voor de realisatie van het werk benodigde gedeelte van het perceel. Verzoeker brengt op 22 juni 2023 een niet gespecificeerd eerste aanbod op onteigeningsbasis uit op de in de onteigening betrokken grond. Dit als opening van het inhoudelijk minnelijk overleg over de hoogte en samenstelling hiervan. De adviseur van reclamant spreekt meermaals zijn ongenoegen over de hiervoor geschetste werkwijze uit. Op 3 juli 2023 voeren partijen hierover overleg en heeft een opname van de woning plaatsgevonden. Partijen spreken af dat de adviseur van reclamanten een berekening zal opstellen en verzoeker zal zijn eigen berekening nogmaals aan de hand van de opname doornemen. Op 11 oktober 2023 maken partijen een afspraak om de bevindingen op 2 november 2023 te bespreken. Op 1 november 2023 heeft de adviseur contact met verzoeker en vraagt om het overleg van 2 november 2023 te verplaatsen naar 16 november 2023. Verzoeker meldt dat de tweede aanbieding voor die tijd verstuurd zal worden. Op 7 november 2023 brengt verzoeker een gespecificeerde tweede bieding uit, zonder de hoogte aan te passen en kondigt de start van de administratieve procedure aan. Op 16 november 2023 bespreken partijen de bevindingen, vragen en zorgen van reclamanten over de wijze van uitvoering. In december 2023 wisselen partijen hun aantekeningen, standpunten en bevindingen over het overleg uit en verduidelijken nog openstaande vragen. De adviseur meent dat is afgesproken dat verzoeker de bieding in hoogte zal bijbestellen, verzoeker ziet dit anders. Partijen spreken af dat het overleg in januari 2024 zal worden voortgezet.

Wij kunnen reclamanten niet volgen in hun betoog dat verzoeker vanwege het door hen geschetste overleg ten tijde van de indiening van het verzoek in redelijkheid niet tot het oordeel kon komen dat het minnelijk overleg niet op afzienbare termijn tot vrijwillige eigendomsoverdracht zou leiden. Hoewel het minnelijk overleg wellicht uitgebreider had gekund, zijn wij van oordeel dat verzoeker heeft voldaan aan de eisen die hieraan gesteld worden. Hierbij nemen Wij in aanmerking dat reclamanten op de hoogte waren van de omstandigheid dat de administratieve onteigeningsprocedure zou worden gestart en dat het overleg na de indiening van het verzoek zou worden voortgezet. Ten tijde van het onteigeningsverzoek op 20 december 2023 was het aannemelijk

dat het minnelijk overleg voorlopig nog niet tot vrijwillige eigendomsoverdracht zou leiden en mocht worden overgegaan tot de start van de administratieve onteigeningsprocedure. In dit kader overwegen Wij dat verzoeker gebonden is aan zijn eigen, op de urgentie van het werk toegespitste planning.

Het overleg is na de start van de onteigeningsprocedure voortgezet, maar dit heeft nog niet tot overeenstemming geleid. Wij merken op dat dit overleg dan wel het overleg dat ingevolge artikel 17 van de onteigeningswet aan de gerechtelijke onteigeningsprocedure vooraf moet gaan, alsnog tot een voor partijen aanvaardbare oplossing kan leiden.

Gelet op het vorenstaande geeft de zienswijze van reclamanten 2 Ons geen aanleiding om het verzoek tot aanwijzing ter onteigening geheel of gedeeltelijk af te wijzen.

De zienswijze van reclamant 3

3.1

Reclamant heeft beroep ingesteld tegen het projectplan en de omgevingsvergunning. Nu de inhoud van deze plannen nog voorligt bij de Raad van State is het ter onteigening aanwijzen van de gronden prematuur omdat deze eventueel nog aangepast kunnen worden. Een deel van zijn bezwaren richt zich tegen de omvang van het stuk grond dat nodig is voor het publiek belang. Reclamant meent dat een deel van zijn perceel door hem behouden kan blijven, zonder dat dit afbreuk doet aan de mate waarin het publiek belang door verzoeker kan worden gediend. Reclamant heeft hiertoe alternatieven aangedragen, die door verzoeker onvoldoende zijn onderzocht. Verzoeker heeft nagelaten antwoord te geven op de vragen van reclamant over het ontwerp, met hem hierover in gesprek te gaan en zijn belangen mee te wegen bij de besluitvorming. Reclamant meent dat dit betrokken moet worden bij de beoordeling van het gevoerde minnelijk overleg.

Door verzoeker is evenmin inzichtelijk gemaakt welke financiële consequenties of overige omstandigheden relevant zijn bij de keuze tussen de diverse alternatieven. De noodzaak tot onteigening is daarom ontoereikend gesteld, niet voldoende onderzocht en niet onderbouwd.

Ad 3.1

Dit onderdeel van de zienswijze is hoofdzakelijk planologisch van aard. De planologische aspecten van het te maken werk kunnen in het kader van de administratieve onteigeningsprocedure niet zelfstandig worden beoordeeld, maar konden aan de orde gesteld worden in de procedures op grond van de voormalige Waterwet. Reclamant heeft van deze mogelijkheid gebruik gemaakt en beroep ingesteld tegen het projectplan bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De zienswijze van reclamant is nagenoeg is gelijklopend aan het beroepschrift dat reclamant heeft ingediend en als productie 28 is bijgevoegd bij de zienswijze.

Voor zover reclamant betoogt dat de onteigening prematuur is, omdat er nog geen onherroepelijke grondslag is, overwegen Wij dat voor het starten van de administratieve onteigeningsprocedure op grond van artikel 62a van de onteigeningswet niet de eis geldt dat het projectplan onherroepelijk moet zijn. Voor de start van de procedure geldt in het algemeen, dat een aanvang moet zijn genomen met de planologische inpassing van het werk waarvoor onteigening wordt verzocht. Bij het onderhavige verzoek geldt dan de eis dat ten

minste sprake moet zijn van een in ontwerp ter inzage gelegd projectplan. Ook moeten belanghebbenden de mogelijkheid hebben gehad tot het naar voren brengen van zienswijzen in een planologische procedure voorafgaand aan of ten minste gelijktijdig met de mogelijkheid tot het naar voren brengen van zienswijzen in het kader van de administratieve onteigeningsprocedure. Daaraan is in dit geval voldaan. Verwezen kan worden naar wat hierover onder Planologische grondslag wordt overwogen.

Overigens volgt uit artikel 5.14 tweede lid van de voormalige Waterwet dat de in artikel 18, eerste lid, van de onteigeningswet bedoelde dagvaarding kan geschieden nadat het projectplan door gedeputeerde staten is goedgekeurd. De rechtbank spreekt de onteigening echter niet uit, dan nadat het projectplan onherroepelijk is geworden.

3.2

Reclamant wil afspraken maken over bijvoorbeeld een gedoogplicht, een erfdienstbaarheid of een vestiging van een beperkt recht. Verzoeker verwijst naar haar eigendommenbeleid, maar reclamant meent dat de situatie bij zijn woning een maatwerkoplossing behoeft. Aangezien onteigening een ultimatum remedium is, kan verzoeker niet volstaan met het verwijzen naar het algemene deel van haar beleid. Daarmee ontbreekt de noodzaak om de onroerende zaak van reclamant ter onteigening aan te wijzen.

Ad 3.2

Wij kunnen reclamant niet volgen in zijn betoog dat er geen noodzaak is om de onroerende zaak ter onteigening aan te wijzen omdat verzoeker niet wil meegaan met het verzoek om een gedoogplicht, een erfdienstbaarheid of een beperkt recht te vestigen op zijn onroerende zaak.

Uit de Ons overgelegde stukken en uit hetgeen tijdens de hoorzitting naar voren is gebracht, is Ons het volgende gebleken. Op 25 november 2020 heeft de verenigde vergadering van Schieland en de Krimpenerwaard de Nota Eigendommenbeheer vastgesteld. Deze Nota is gepubliceerd in het Waterschapsblad nr. 8194 van 18 juli 2022.

Zoals uit de zakelijke beschrijving blijkt, heeft verzoeker in de genoemde Nota Eigendommenbeleid HHSK 2022 de relevante richtlijnen van het eigendommenbeleid vastgelegd. Hieruit volgt dat, in het geval van dijkversterkingen, verzoeker actief het eigendom van gronden in de kernzone (van teen tot teen) verwerft om het project te kunnen realiseren. Indien dit minnelijk niet lukt, zal verzoeker het instrument van onteigening inzetten. In het geval van waterkerende constructies, denk aan damwanden en diepwanden, maakt verzoeker onderscheid tussen verschillende constructies. Als bij een dijkververbeteringsproject een zelfstandig kerende damwandconstructie wordt aangebracht (type 1 constructie), dan geeft verzoeker de voorkeur aan het vestigen van een recht van opstal. Indien de vestiging van een recht van opstal niet lukt, legt verzoeker een gedoogplicht op. Indien een damwand onderin de teen van de dijk of aan de binnenzijde van de dijk met een grondoplossing aan de buitenzijde van de dijk wordt aangebracht (type 2 constructie), dan streeft verzoeker naar het verwerven van het eigendom. Bij het uitblijven van minnelijke overeenstemming zal verzoeker het instrument van onteigening inzetten. Bij de aankoop zal er een strook van 2 meter uit de bebouwing

(hiermee worden bedoeld woningen, geen schuurtjes of andere ondergeschikte opstallen) niet aangekocht worden.

De onroerende zaak van reclamant ligt in de kernzone van de dijk. Ten aanzien van deze zone gelden strenge regels om te zorgen voor een maximale bescherming voor de waterkering. Het gaat bij reclamant om een type 2 constructie en daarmee is op grond van het eigendommenbeleid onteigening aan de orde als partijen er in der minne niet uitkomen.

Verzoeker heeft met de bij reclamant gekozen oplossing getracht zoveel mogelijk gevolg te geven aan wat er uit het beleid volgt. Op het perceel komt een palenwand en het talud ter plaatse wordt verflauwd naar 1:2,5. Die verflauwing was bij de woning niet mogelijk, waardoor het talud daar noodzakelijkerwijs iets steiler wordt. Vanuit het eigendommenbeleid houdt verzoeker twee meter uit bebouwing aan als verwervingsgrens. Indien de eigendomsgrens op een grotere afstand van de woning zou worden gelegd, zou dit betekenen dat het talud nog steiler wordt en dat is vanuit waterhuishoudkundig oogpunt niet wenselijk.

Gelet op de belangrijke functie van de genoemde waterkering is het volgens verzoeker van groot belang om daar actief en gericht beheer en onderhoud te kunnen voeren. Bij de dijkversterkingsmaatregel die bij reclamant wordt toegepast, wenst verzoeker aldaar ten allen tijde zeggenschap te hebben om het vereiste veiligheidsniveau ten aanzien van de waterkering te kunnen garanderen.

Het vestigen van een zakelijk recht op de onroerende zaak van reclamant en bij gebreke van overeenstemming het opleggen van een gedoogplicht, biedt hiervoor geen voldoende waarborg. Om die reden heeft verzoeker als beleid dat deze de kernzone in eigendom heeft. Wij merken op dat het beleid in zojuist bedoelde zin door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State herhaaldelijk als redelijk is bestempeld, omdat het aannemelijk is dat hiermee de uniformiteit en de continuïteit bij versterkingen en de duurzaamheid van de waterkering het beste is gewaarborgd. Gewezen kan worden op de uitspraken van de Afdeling van 25 februari 2009, nr. 200800340/1, en 7 juni 2006, nr. 200505623.

Verzoeker heeft tijdens de hoorzitting kenbaar gemaakt dat er op verzoek van reclamant intern nogmaals naar zijn situatie is gekeken, maar dat zij geen aanleiding heeft gezien om de situatie ter plaatse aan te passen. Zoals reclamant zelf ook heeft aangevoerd, heeft verzoeker aan hem kenbaar gemaakt dat het opleggen van een van een gedoogplicht, het vestigen een erfdiensbaarheid of van een beperkt recht op het in de onteigening betrokken gedeelte van de onroerende zaak niet mogelijk is op grond van het eigendommenbeleid. Dat reclamant zich niet met dit standpunt kan verenigen maakt dit niet anders en betekent niet dat er geen noodzaak is om het gedeelte van de onroerende zaak van reclamant ter onteigening aan te wijzen. Overigens heeft reclamant ook dit onderdeel van zijn zienswijze in eerdergenoemd beroep tegen het projectplan bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State aan de orde gesteld.

Gelet op het vorenstaande geeft de zienswijze van reclamant 3 Ons geen aanleiding om het verzoek tot aanwijzing ter onteigening geheel of gedeeltelijk af te wijzen.

De zienswijze van reclamanten 4

4.1

Verzoeker heeft onvoldoende inhoudelijke pogingen ondernomen om in redelijkheid onderhandelingen te voeren. Verzoeker heeft haar aanbiedingen van 22 juni 2023 en van 7 november 2023 op geen enkele wijze gemotiveerd of aangepast. Reclamanten hebben bij brief van 28 november 2023 gemotiveerd op deze biedingen gereageerd. Verzoeker heeft hier niet inhoudelijk op gereageerd, behoudens een e-mail met een, niet gemotiveerde, korte duiding dat de verzochte schadeloosstelling niet marktconform is. Daarnaast ontbreekt een logboek bij de stukken.

Ad 4.1

Dit onderdeel van de zienswijze ziet op het gevoerde minnelijk overleg en de hoogte van de schadeloosstelling. Wij verwijzen naar wat Wij in algemene zin onder ad 2.1 van de zienswijze van reclamanten 2 over het minnelijk overleg en onder ad 1.1 van de zienswijze van reclamanten 1 over de hoogte van schadeloosstelling hebben overwogen.

Uit de Ons overgelegde stukken blijkt dat partijen vanaf december 2018 contact hebben over de dijkversterkingsplannen en vanaf oktober 2022 met elkaar in gesprek zijn over de verwerving van het voor de realisatie van het werk benodigde gedeelte van het perceel. Verzoeker brengt op 22 juni 2023 een niet gespecificeerd eerste aanbod op onteigeningsbasis uit op de in de onteigening betrokken grond. Dit als opening van het inhoudelijk minnelijk overleg over de hoogte en samenstelling hiervan. Op 5 oktober 2023 voeren partijen hierover overleg en geeft verzoeker uitleg over het bod en geeft antwoord op vragen. Bij e-mail van 27 oktober 2023 geeft verzoeker antwoord op de openstaande vragen die door reclamanten in het overleg van 5 oktober 2023 zijn gesteld. Op 7 november 2023 brengt verzoeker een tweede bieding uit, zonder de hoogte aan te passen en kondigt de start van de administratieve procedure aan. Op 28 november 2023 stuurt de adviseur van rechthebbenden een brief waarin hij laat weten dat reclamanten in beroep zijn gegaan en een tegenberekening. In december 2023 wisselen partijen hun aantekeningen, standpunten en bevindingen over het overleg uit en verduidelijken nog openstaande vragen. Verzoeker reageert hierop bij e-mail van 21 december 2023 en gaat onder andere in op de wijze van berekening en het gebruik van marktdata in de tegenberekening van de adviseur. Verzoeker vraagt om hierover verder in overleg te gaan. Bij e-mail van 18 januari 2024 laat de adviseur weten dat het wenselijk is om verder in overleg te gaan en vraagt verzoeker om data voorstellen te doen.

Wij kunnen reclamanten niet volgen in hun betoog dat verzoeker onvoldoende inhoudelijke pogingen heeft ondernomen om in redelijkheid onderhandelingen te voeren. Hoewel het minnelijk overleg wellicht uitgebreider had gekund, zijn wij van oordeel dat verzoeker heeft voldaan aan de eisen die hieraan gesteld worden. Hierbij nemen Wij in aanmerking dat reclamanten op de hoogte waren van de omstandigheid dat de administratieve onteigeningsprocedure zou worden gestart en dat het overleg na de indiening van het verzoek zou worden voortgezet. Ten tijde van het onteigeningsverzoek op 20 december 2023 was het aannemelijk dat het minnelijk overleg voorlopig nog niet tot vrijwillige eigendomsoverdracht zou leiden en mocht worden overgegaan tot de start van de administratieve onteigeningsprocedure. In dit kader overwegen Wij dat verzoeker gebonden is aan zijn eigen, op de urgentie van het werk toegespitste planning.

Het overleg is na de start van de onteigeningsprocedure voortgezet, maar dit heeft nog niet tot overeenstemming geleid. Wij merken op dat dit overleg dan wel het overleg dat ingevolge artikel 17 van de onteigeningswet aan de gerechtelijke onteigeningsprocedure vooraf moet gaan, alsnog tot een voor partijen aanvaardbare oplossing kan leiden.

Ten aanzien van de opmerking van reclamanten dat het logboek ontbreekt bij de stukken onderdeel merken Wij op dat de onteigeningsstukken, zoals deze in onderhavige procedure ter inzage hebben gelegen, overeenkomstig de bepalingen van artikel 63, tweede lid van de onteigeningswet en de Handreiking Administratieve Onteigeningsprocedure van Rijkswaterstaat van 16 januari 2016 zijn opgesteld. Zoals Wij eerder in Onze besluiten van 11 februari 2014, nr. 2014000313 (Stc. 28 februari 2014, nr. 5443), 7 april 2015, nr. 2015000607 (Stc. 20 mei 2015, nr. 11629) en 29 oktober 2022, nr. 2022002337; Stc. 17 november 2022, nr. 30300 hebben overwogen, moeten deze stukken een uitgewerkt en uitvoerig inzicht te geven in de oppervlakten van onroerende zaken die noodzakelijk zijn voor de aanleg van de te maken werken. De door reclamanten bedoelde logboeken van het gevoerde minnelijk overleg maken hier geen deel van uit. De terinzagelegging heeft naar Ons oordeel overeenkomstig de onteigeningswet en de Algemene wet bestuursrecht plaatsgevonden. De logboeken worden door Ons wel bij de ambtshalve beoordeling van de noodzaak van het onteigeningsverzoek betrokken. Het staat een belanghebbende vrij deze logboeken desgewenst bij Ons op te vragen. Reclamanten hebben dit niet gedaan.

4.2

Reclamanten hebben meerdere malen, waaronder in hun beroepsschrift, kenbaar gemaakt dat er geen noodzaak is om de dijk te verhogen. De dijk is al eeuwen op sterkte. Vanaf 1994 hebben reclamanten het onderhoud van de dijk zelf gedaan zonder enige aanmaning. Het nieuwe talud en de buispalenconstructie heeft volgens reclamanten geen permanent onderhoud en beheer in die mate nodig dat hiervoor de eigendom moet worden ontnomen. Reclamanten menen dat er geen sprake is van een ultimatum remedium. Er kan een minder ingrijpend middel dan onteigening worden toegepast in de vorm van een kwalitatieve verplichting of door een gedoogplicht. Verzoeker wil hier niet aan mee werken.

Ad 4.2

Dit onderdeel van de zienswijze ziet op het eigendommenbeleid van verzoeker. Wij verwijzen naar wat Wij hierover onder ad 3.2 van de zienswijze van reclamanten hebben overwogen.

Dit in aanmerking nemend is Ons uit de overgelegde stukken en verstrekte informatie gebleken dat de onroerende zaak van reclamanten in de kernzone van de dijk ligt. Ten aanzien van deze zone gelden strenge regels om te zorgen voor een maximale bescherming voor de waterkering. Het gaat bij reclamanten om een type 2 constructie en daarmee is op grond van het eigendommenbeleid onteigening aan de orde als partijen er in der minne niet uitkomen. Het vestigen van een zakelijk recht op de onroerende zaak van reclamanten en bij gebreke van overeenstemming het opleggen van een gedoogplicht, biedt hiervoor geen voldoende waarborg.

4.3

Er is geen sprake van nut, noodzaak en urgentie. De dijk was ook in de jaren 90 prima bestand tegen het hoge water. Als dat niet het geval was waren de plannen al eerder gerealiseerd. Verzoeker heeft zelf de urgentie gecreëerd omdat deze niet onder de Omgevingswet wenst te dealen met de stakeholders in kwestie.

Ad 4.3

Dit onderdeel van de zienswijze van reclamanten is deels planologisch van aard. De planologische aspecten van het te maken werk kunnen in het kader van de administratieve onteigeningsprocedure niet zelfstandig worden beoordeeld, maar konden in de procedure op grond van de Waterwet aan de orde gesteld worden. Reclamanten hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt en beroep ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Naar aanleiding van het betoog van reclamanten waarbij zij de urgentie betwisten, wijzen Wij op hetgeen Wij reeds over de planning en urgentie van het werk onder "Noodzaak en urgentie" hebben opgemerkt. Naar Ons oordeel blijkt hieruit dat de het werk binnen de door Ons gehanteerde termijn van vijf jaar na de datum van dit besluit zal aanvangen. De urgentie van de onteigening is daarmee gegeven. Tijdens de hoorzitting heeft verzoeker bevestigd dat de in de zakelijke beschrijving opgenomen planning een gegeven is. Reclamanten voeren in hun zienswijze geen inhoudelijke argumenten aan waaruit blijkt dat dit anders zou zijn, zodat Wij verder aan dit onderdeel van de zienswijze voorbij gaan.

4.4

Reclamanten wijzen erop dat hun burens een erfdienstbaarheid hebben om over het ter onteigening aan te wijzen gedeelte met een hand- of kruiwagen van en naar de openbare weg te komen en te gaan. Reclamanten vrezen dat de burens na de onteigening meer rechten krijgen dan nu. Reclamanten kunnen dan de burens niet keren wat ze als eigenaar nu wel kunnen.

Ad 4.4

Verzoeker heeft kenbaar gemaakt dat als er sprake is van een erfdienstbaarheid die door de titelzuiverende werking van de onteigening komt te vervallen. Verzoeker zal deze erfdienstbaarheid na de onteigeningsprocedure opnieuw (her)vestigen in dezelfde vorm en met dezelfde inhoud. Dat gebeurt ambtshalve en vergt niet een verzoek van rechthebbenden. Zolang de erfdienstbaarheid nog moet worden gevestigd (hergevestigd), staat verzoeker het gebruik toe zoals dat tot aan de titelzuivering aan de orde was. Reclamanten hebben nog geen erfdienstbaarheid om te komen en gaan van en naar de dijk omdat ze nu nog eigenaar zijn van het bedoelde perceelsgedeelte. Uit de aan reclamanten uitgebrachte aanbieding van 7 november 2023 blijkt dat verzoeker na de verkoop/onteygening ook voor hen een erfdienstbaarheid (recht van weg) zal vestigen. Hiermee zijn de belangen van reclamanten en mogelijk andere rechthebbenden voldoende gewaarborgd.

Gelet op het vorenstaande geeft de zienswijze van reclamanten 4 Ons geen aanleiding om het verzoek tot aanwijzing ter onteigening geheel of gedeeltelijk af te wijzen.

Overige overwegingen

Uit de bij het verzoek overgelegde stukken blijkt, dat de in het onteigeningsplan begrepen onroerende zaken bij de uitvoering van het overgelegde plan van het werk niet kunnen worden gemist.

Ons is niet gebleken van feiten en omstandigheden die overigens de toewijzing van het verzoek in de weg staan. Het moet in het belang van in het belang van de bescherming van het land tegen hoogwater noodzakelijk worden geacht dat Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard de vrije eigendom van de door Ons ter onteigening aan te wijzen onroerende zaken verkrijgt.

Wij zullen, gelet op het hierboven gestelde, het verzoek van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard tot het nemen van een besluit krachtens artikel 62 van de onteigeningswet toewijzen.

BESLISSING

Gelet op de onteigeningswet,

op de voordracht van Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat van 21 juni 2024, nr. RWS-2024/22577, Rijkswaterstaat Corporate Dienst;
gelezen het verzoek van het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard bij brief van 20 december 2023, kenmerk 2023.10885;
de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, advies van <datum, no.W...../IV>;
gezien het nader rapport van Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat <datum, nr. RWS->, Rijkswaterstaat Corporate Dienst;

Hebben Wij goedgevonden en verstaan:

Voor de versterking van de dijk aan de oostzijde van de Hollandsche IJssel tussen Gouderak, Ouderkerk aan den IJssel en Krimpen aan den IJssel met bijkomende werken in de gemeenten Krimpen aan den IJssel en Krimpenerwaard, de gedeelten 1 tot en met 6, gelegen tussen HMP 25.4 + 0m, in Krimpen aan den IJssel en HMP 37.6 + 0m in Krimpenerwaard, ten name van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard ter onteigening aan te wijzen de onroerende zaken in de gemeenten Krimpen aan den IJssel en Krimpenerwaard aangeduid op de grondtekeningen die ingevolge artikel 63 van de onteigeningswet in de gemeenten Krimpen aan den IJssel en Krimpenerwaard en bij Rijkswaterstaat Corporate Dienst te Utrecht ter inzage hebben gelegen en die zijn vermeld op de bij dit besluit behorende lijst.

Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in de Staatscourant zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Afdeling advisering van de Raad van State.

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

